

شیعیان نیجریه

در شماره گذشته (تیرماه ۱۳۹۵) درباره حرکت اسلامی شیعیان، نهادها و مؤسسات شیعی، تلاش‌های تشکیلاتی، تعلیماتی و تبلیغاتی و نقش اعتقاد به مهدویت در کشور نیجریه، مطالبی تقدیم کردیم و اینک ادامه مطلب:

مرکز آموزشی فرهنگی دارالثقلین (مدرسه علمیه اهل البيت علیهم‌السلام)

این رو مدرسه مزبور که از آن، به عنوان «مرکز آموزشی فرهنگی دارالثقلین» هم یاد می‌شود، در سال ۱۳۷۲ش در کانواپرا جمعیت‌ترین شهر مسلمان‌نشین نیجریه) تأسیس گردید و سه سال بعد، به‌طور رسمی و قانونی از طرف مرکز حکومت مورد تأیید و به ثبت رسید.

طبق اساسنامه، این مرکز اجازه دارد در نیجریه، مدارس دینی و اسلامی و آموزشکده‌های عربی برای برادران و خواهران در تمام نقاط کشور بنیان نماید. مدرسه مزبور توسط هیأت مدیره و

علاقه و ارادت مسلمانان نیجریه نسبت به ساحت مقدس حضرت رسول اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و اهل بیت آن وجود مبارک، از انگیزه‌های تأسیس حوزه علمیه اهل بیت در این سرزمین بوده است. به علاوه، وجود میلیون‌ها شیعه در منطقه یادشده و احتیاج آنان به فراگیری مباحث اعتقادی، فقهی، قضایی و اخلاقی و شناخت مسیر زندگی براساس تعالیم تشیع، موجب گردید تا نیاز به عالمان، متخصصان و مبلغان مسلمان، بیش از پیش احساس گردد، از

شیعیان نیجریه

تناسب اوضاع خاص، دروس دیگری چون زبان انگلیسی، منابع مربوط به خانواده و تربیت نیز تدریس می‌گردد. این مرکز، دوره‌های موقت آموزشی نیز دارد که تاکنون چند دوره برای اقشار گوناگون برگزار شده است. تدریس دروس حوزوی به صورت پاره‌وقت برای علاقه‌مندانی که فرصت حضور مستمر در مدرسه را ندارند، از دیگر فعالیت‌های این کانون آموزشی شیعیان می‌باشد.

۲. تربیت و پرورش‌های اخلاقی

از فعالیت‌های پرورشی این مرکز به منظور سازندگی اخلاقی و تهذیب نفس طلاب و آراستن روح و روان آنان به کمالات معنوی، برگزاری درس اخلاق اسلامی، شرح احادیثی که در تربیت آمده‌اند، شرح خطبه‌های اخلاقی، حکمت‌ها و اندرزهای نهج‌البلاغه و برخی ادعیه صحیفه سجادیه است. برگزاری نماز جماعت روزانه در نمازخانه مرکز فرهنگی و شرکت طلاب و اساتید در نماز جمعه باشکوه شهر، از

مدیر اداره می‌شود و دارای بخش‌های ذیل است:

۱. اداره آموزش؛ فعالیت‌های آموزشی در سه مقطع مقدماتی، کاردانی و کارشناسی صورت می‌گیرد. درس‌های دوره عالی یعنی کارشناسی، از آبان‌ماه هر سال آغاز می‌گردد و در دو دوره چهارماهه ادامه می‌یابد. در این مقطع، طلاب (برادران) چهار سال تحصیل می‌کنند. مواد درسی آن عبارتند از: احکام، فقه، تفسیر، علوم قرآنی، اصول فقه، منطق، مکالمه عربی، صرف و نحو، بلاغت، تجوید، سیره معصومین، تاریخ و اخلاق. شرح نهج‌البلاغه و صحیفه سجادیه نیز در چند سال گذشته مورد توجه مدیران قرار گرفته است.

در مدرسه علمی حضرت فاطمه الزهرا (س) نیز خواهران طلبه مشغول فراگیری معارف اسلامی می‌باشند. این مدرسه نیز به ثبت قانونی رسیده و شیوه دانش‌اندوزی در آن، به شکل نیمه‌سنتی است. در حوزه علمی خواهران علاوه بر متون مورد اشاره، به

تسبیب فرهنگی ائمه، توضیح درباره روایات، فرموده‌ها و سیره‌ای آن ستارگان درخشان آسمان امانت و ولایت مورد عنایت مدیران و مربیان مدرسه مذکور بوده است.

در شب‌های جمعه در منزل یکی از پیروان و شیفتگان اهل بیت، مراسم روح‌بخش و معنوی دعای کمیل که از مهاجران قدیمی به نیجریه است، منعقد می‌گردد و استادان، طلاب، مدیران و جمعی از مهاجران و بومیان شیعه در این آئین باشکوه حضور می‌یابند. پس از خواندن دعای کمیل یکی از مدرسان یا سخنوران به بیان مسایل اخلاقی و معنوی می‌پردازد. مراسم ادعیه دیگر چون دعای ندبه و توسل و سمات و نیز زیارات ائمه معصومین و مناجات شعبانیه نیز در حد توان، برگزار می‌گردد. بنابراین، برنامه‌ریزان مدرسه، محور اصلی توجه خود را به خودسازی و رشد اخلاقی طلاب در پرتو تعالیم قرآن و عترت معطوف داشته‌اند و در حد توان و امکانات و شرایط در این راستا تلاش کرده‌اند.

دیگر برنامه‌های تربیتی این مرکز است. قرآن کریم در برنامه‌های این مدرسه جایگاه ویژه و والایی دارد. برگزاری مسابقات بزرگ و سراسری قرآن کریم در رشته‌های گسترده و مطلوبی در محافل رسمی، رسانه‌ای، رادیو و تلویزیون و شبکه اینترنت داشته است. ایجاد دارالقرآن‌الکریم، ارائه نوارهای صوتی و تصویری، توزیع منابعی درباره علوم و معارف قرآنی، برگزاری دوره‌های آموزشی قرآن، تجوید و تواشیح، از دیگر تلاش‌های این مرکز در راستای ترویج فرهنگی قرآن است.

در سخنرانی‌ها، گفتارها، اعمال و رفتار، خطیبان، سخنوران، مدرسان و مربیان قرآن کریم را محور قرار داده‌اند. مدیر مدرسه در تأکید بر این برنامه، به شرح، توضیح و تفسیر آیات قرآنی پرداخته است، در این باره پژوهش‌هایی نیز انجام گرفته و مقالاتی در مطبوعات به طبع رسیده است. **به عبارت دیگر:** مدرسه یادشده، به قرآن و عترت به‌طور توأم توجه دارد و در واقع برای رکن دیگر ثقلین که اهل بیت است، تشریح و

شیعیان نیجریه

۳. کوشش‌های تبلیغی و رسانه‌ای

حوزه مرکزی اهل بیت از بدو تأسیس تاکنون، طلاب زبده، اساتید مجرب و توانا و مدرسان آگاه و بصیر خود را به منظور فعالیت‌های تبلیغی و معرفی فرهنگ تشیع، به ایالات، شهرها، روستاهای نیجریه اعزام نموده است تا در مناسبت‌های مذهبی همچون اعیاد دینی، سالروز ولادت و شهادت ائمه، ماه مبارک رمضان، ایام محرم و صفر و دیگر اوقات، وظایف تبلیغی خود را انجام دهند. این برنامه‌های تبلیغی برای رسیدن به اهداف ذیل بوده است.

الف. تقویت توان و تجارب طلاب و مربیان در عرصه‌های تبلیغی و تربیت عملی و آماده نمودن آنان برای ورود به این میدان که خود نوعی آموزش ضمن خدمت است.

ب. تأمین نیازهای فرهنگی فراوان شیعیان و دیگر مسلمانان در نواحی گوناگون در ایام تبلیغی، در راستای آشنا نمودن مردمانی که از مکتب اهل بیت، اطلاعات و آگاهی کافی ندارند.

ح. سازمان‌دهی محافل شیعی، ایجاد هماهنگی لازم میان نیروهای تبلیغی (طلبه، استاد و مبلغ بومی) تحت پوشش سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و تهیه نشریه و دیگر امکانات فرهنگی برای مبلغان.

د. برگزاری دوره‌های تبلیغی برای جوانان تحصیل کرده و تمامی مبلغان و کسانی که تصمیم‌گیر فرهنگی به حساب می‌آیند.

برای هماهنگی فعالیت‌های اسلامی، نشست‌های ماهانه‌ای برگزار می‌گردد که مدرسان حوزه‌های فرعی، مبلغان مذهبی، مربیان و مروجان بومی در آن حضور می‌یابند تا علاوه بر هماهنگی فعالیت‌ها، اصول و مبانی تربیتی و تبلیغی و نیز اولویت‌های تلاش‌های ترویجی را مورد بحث و ارزیابی قرار دهند.

اهم مسایلی که در این همایش‌ها و گردهم‌آیی‌ها مطرح می‌گردد، عبارتند از:

۱. نقش زمان، مکان، مقام و دیگر عناصر در شیوه‌های تبلیغی و تربیتی.

دست‌اندرکاران حوزه اهل بیت به شهرهای گوناگون نیجریه سفر می‌نمایند و با برادران و خواهران ایمانی درباره سیره و سخن پیامبر و ائمه هدی، اهمیت نهج‌البلاغه و صحیفه سجادیه در تأمین سعادت دنیوی و اخروی انسان‌ها به بحث و گفت‌وگو می‌پردازند.

در ایام میلاد باسعادت حضرت رسول اکرم ﷺ و خاندان مطهر آن حضرت، مناسبت‌های شهادت معصومین، هجرت پیامبر اسلام، اعیاد فطر و قرآن، عید سعید غدیرخُم، عاشورا، اربعین و دیگر مناسبت‌های شیعی، مراسم شکوهمندی در حوزه مرکزی دارالثقلین برپا می‌گردد و استادان، مربیان، طلبه‌ها، شخصیت‌های فرهنگی و تبلیغی و سایر علاقه‌مندان در این مراسم حضور می‌یابند. برنامه‌ریزان، از رسانه‌های مطبوعاتی، رادیو و تلویزیون برای انعکاس تلاش‌های حوزه شیعیان دعوت می‌کنند. و سخنوران با تکیه بر مشترکات دینی تمامی مسلمانان و پاسخ به شبهات تفرقه‌افکنانه، بر انسجام

۲. نقش کم‌بديل مناجات، دعا و سیره اخلاقی عرفانی معصومین، اولیای الهی در اصلاح، تربیت و هدایت افراد.

۳. تبیین و تشریح معنای تمسک به تقلید و اهمیت و لزوم دو رکن قرآن و عترت.

۴. بیان حقایقی درباره اندرز پسندیده و نیکو و جدال احسن و عامل بودن سخنوران، مربیان و مبلغان به گفتارها و مواظظ خویش برای اثربخشی تلاش‌های آنان در روحیه مخاطبان و مستمعان.

۵. توجه به اصل حیاتی و رشددهنده امر به معروف و نهی از منکر و نقش بی‌نظیر آن در اصلاح آداب، سنن، معاشرت‌ها و اخلاق جامعه.

۶. توجه دادن مبلغان و مروجان به موضوع وحدت اسلام، انسجام بین فرق و مذاهب اسلامی و هم‌بستگی دینی و احیای اخوت اسلامی.

۷. تشریح شیوه‌های اعتقادی و فقهی و پاسخ به آن‌ها به گونه‌ای مستدل، مستند و منطقی.

علاوه بر این نشست‌ها،

شیعیان نیجریه

طبع و نشر مجله الحبل المتین از دیگر فعالیت‌های مطبوعاتی این مرکز به شمار می‌رود. این جریده در واقع ماهنامه‌ای فرهنگی است که بیان‌کننده مواضع علمی حوزه مزبور درباره موضوعات عقیدتی، فقهی و اخلاقی است. حبل‌المتین به دو زبان بومی هوسایی و انگلیسی انتشار می‌یابد و استادان و طلاب می‌توانند با رعایت نکات علمی، در آن مطالبی به نگارش در آورند. محورهای این مقالات عبارتند از وحدت اسلامی، مباحث قرآنی، مطالب مرتبط با سیره و سنت خاتم انبیا و ائمه معصومین، عقاید و کلام و پاسخ به شبهات اعتقادی.

ترجمه کتاب‌های مورد نیاز، از دیگر فعالیت‌های این مرکز است. برخی آثاری که توسط این حوزه از زبان‌های عربی، فارسی و انگلیسی به زبان محلی هوسایی ترجمه گردیده‌اند:

مع الخطیب فی خطوط العریضه، عقاید الإمامیه، اجوبه الإستفتائات، الصلاة معراج المؤمن، دروس فی عاشورا، الشیعة و السنة، اصل الشیعة و اصولها، اخلاق

اسلامی تأکید می‌نمایند. این مراسم، تبلیغات مسموم دشمنان پیروان اهل بیت مخصوصاً وهابی‌ها را خنثی می‌سازد، زیرا آنان مکرراً این سخن کذب و بی‌اساس را اشاعه می‌دهند که «شیعیان، حضرت علی(ع) را برتر از پیامبر خدا می‌دانند و آنان از مسیر نبوت منحرف گردیده و برایشان، سخنان امامان از کلام وحی که قرآن باشد، مهم‌تر است».

افزون بر این، برای بی‌اثر ساختن این‌گونه تهاجمات تبلیغی، در مناسبت‌های تقویمی گوناگون مقاله‌های علمی پژوهشی با هدف رفع شبهه‌های علمی، فرهنگی و اعتقادی، به مطبوعات ارائه می‌گردد که در برخی جراید نیجریه درج می‌شود. هم‌چنین در مراسم گوناگون به مناسبت فرا رسیدن سال‌روز میلاد نبی مکرم اسلام، و انجام مسابقات سراسر قرآن کریم، این برنامه پوشش مطبوعاتی داده می‌شود و اخبار آن‌ها در نشریات منعکس می‌گردد تا از هجوم نرم دشمن تا حدودی کاسته گردد.

۲. مدرسه امام علی(ع) در شهر بانوچی در شمال نیجریه.
۳. مدرسه امام حسن مجتبی(ع) در شهر اکینی در جنوب شرقی.
۴. مدرسه امام حسین(ع) در شهر زاریا در شمال این سرزمین.
۵. مدرسه امام باقر(ع) در شهر سوکوته در شمال شرقی نیجریه.

۶. مدرسه امام رضا(ع) در شهر ایلورین در جنوب غربی.
۷. مدرسه امام جواد(ع) در شهر میگوری، در شمال غربی.
۸. مدرسه امام هادی(ع) در شهر اوشون در جنوب نیجریه.

این مدارس اگرچه بین سال‌های ۱۳۷۲ تا ۱۳۸۰ش فعال بوده‌اند، ولی به دلیل تنش‌های قومی و مذهبی و ناآرامی‌های سیاسی و تحریکات حامیان وهابیت، برخی از آنان تلاش‌های خود را محدود نموده‌اند، اما در میان آن‌ها مدرسه امام رضا(ع) با فعالیت‌های گسترده، تشکیلات و برنامه‌های مصوب، به حوزه دوم مبدل گردیده است. میانگین شرکت‌کنندگان

اهل‌البيت، اخلاق اهل‌البيت فی القرآن الکریم، تواتر حدیث الغدیر، شبهات عقاید الشیعة فی رواة الصحیحین، توحید مفضّل، معالم‌المدرستین، التوسل، الشفاعة، المراجعات، انسان و سرنوشت (از شهید مطهری)، اربعین حدیث و...

مدارس تابع حوزه اهل بیت

مرکز تعلیماتی فرهنگی دارالثقلین که در نیجریه به معهد اهل‌البيت موسوم است، برای اجرای اهداف و برنامه‌های خویش در سایر شهرهای این سرزمین، به تأسیس شاخه‌های فرعی و مدارس دیگر اقدام نموده است که فهرست آن‌ها به شرح ذیل‌اند:

۱. مدرسه اسلامی فاطمة‌الزهرا(ص) ویژه بانوان، که اگرچه در مراجع قانونی رسماً به ثبت رسیده است ولی مدرسه‌ای مستقل می‌باشد، اما به لحاظ اداری و مالی، تحت نظر معهد اهل‌البيت فعالیت می‌نماید. این مکان آموزشی مذهبی در شهر کائو واقع است.

شیعیان نیجریه

اعطای بورسیه‌هایی به علاقه‌مندان تحصیل علوم دینی، پی‌گیری و سازماندهی برنامه‌های خدماتی و معماری نظیر احداث مساجد، تأسیس مدارس و حفر چاه‌های آب بر عهده این شورا گذارده شده است. بدیهی است اندیشهٔ پیروان راستین اهل بیت به دلیل ریشه داشتن در تعالیم معصومین، هماهنگی با سرشت انسانی و برخوردار بودن از پشتوانهٔ علمی و منطقی، اگر به درستی تبلیغ و ترویج گردد، مورد احترام و عنایت مسلمانان نیجریه قرار خواهد گرفت^(۱).

در این مدارس به حدود یکصد نفر بالغ می‌گردد. استادان و مربیان مراکز مزبور از حوزهٔ مرکزی دارالثقلین تأمین می‌گردد. اکثر مدرسان، تربیت شدهٔ حوزهٔ علمیهٔ قم می‌باشند. علاوه بر شیعیان اهل نیجریه عده‌ای از پیروان اهل بیت که تبعهٔ دیگر کشورهای آفریقایی هستند، نیز در این حوزه به تحصیل مشغولند.

در سنوات اخیر برنامه‌ریزی‌هایی توأم با اقدامات مناسب برای گسترش و عمق بخشیدن به فرهنگ تشیع در نیجریه صورت گرفته که از جملهٔ آن‌ها است: تأسیس مساجد در نواحی شیعه‌نشین، طرح‌ریزی برای تأسیس مدارس علوم دینی در دیگر ایالات، تأسیس آموزشگاهی برای آموزش علوم و معارف اهل بیت به جوانان نیجریه‌ای در نقاط دورافتاده، و نیز خدمات اجتماعی و انسانی مختلف در روستاها. شورایی از افراد خیر و مؤمن جهت هماهنگی‌های لازم و اقدامات مؤثر در این ارتباط به وجود آمده است.

چاپ و نشر کتاب‌های موردنیاز،

۱. مباحث مربوط به مرکز فرهنگی آموزشی دارالثقلین با استناد به منابع و مدارک ذیل، تدوین گردیده است:

«آفاق اسلام»، ج ۴۹، ص ۲۰ - ۳۴، پروندهٔ علمی مربوط به حوزهٔ علمیهٔ اهل بیت نیجریه که حجة الاسلام علی علیزاده در اختیار نگارنده قرار داده بود، «تشیع در نیجریه»، مرکز اطلاع‌رسانی مجمع جهانی اهل بیت مباحث کشورها و سازمان‌های بین‌المللی، ج ۳۷، ص ۲۸، سرزمین و مردم نیجریه، ص ۳۱۲.